



רבינו יוסף קארו זיע"א
 בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
 נפטר עבודתו צאת תבואה
 י"ג ניסן שנת ה'ר"ל ש"ל"ה לפ"ג
 ושם מנוחיו כבוד
 (שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו יוסף קארו



רבינו משה איסרל"ש זיע"א
 בעל מחבר ספי "דמ"א"
 נפטר עבודתו צאת תבואה
 י"ח אייר שנת ה'ר"ל ש"ל"ה לפ"ג
 ושם מנוחיו כבוד
 (שם אביו ר' ישראל ז"ל)

רבינו משה איסרל"ש

האם אתה רוצה להיות "בן עולם הבא"?

ה

לחודש

אורח חיים החדשי

לימוד שולחן ערוך אורח חיים
 לכל החודש - ח' עמודים ליום
 כל השנה "הלכות" ב"כל יום"
 מובטח לו שהוא "בן עולם הבא"!

גלייז

ה'

קודם הלימוד יאמר: הנני רוצה ללמוד. כדי שוביאני התלמוד לידי מעשה. ולידי מדות ישראל. ולידי דיעת התורה.
 ובהיני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם יהוה ובשם אדני מתנחלים יאהדונה"י
 על ידי הנעלם בדחילו ורחימו ביהודא שלים בשם כל ישראל.

ה לחודש

המשך הלכות תפלה, סימן קח – מי שלא התפלל לסיבת טעות, או אונס או במזיד

- ב. טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתיים הראשונה ערבית והשנייה לתשלומין טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתיים הראשונה שחרית והב' לתשלומין לאחר שאומר יוצר ושמונה עשרה ברכות יאמר אשרי ואחר כך יתפלל שמונה עשרה לתשלומי ערבית (וכן כשמתפלל ערבית שתיים משום שלא התפלל מנחה יאמר אשרי בין תפלה לתפלה) (סמ"ק וריב"ש סימן ק"מ):
- ג. הא דמשלים התפלה שהפסיד דוקא בזמן תפלה אבל בשעה שאין זמן תפלה לא:
- ד. אין תשלומין אלא לתפלה הסמוכה בלבד שאם טעה ולא התפלל שחרית ולא מנחה מתפלל ערבית שתיים אחרונה לתשלומי מנחה אבל שחרית אין לה תשלומין וכן בשאר תפלות:
- ה. אף על פי שאין תשלומין אלא לתפלה הסמוכה לאותה תפלה ותפלות (אחרות) שהפסיד אין להם תשלומין אם רצה להתפלל אותה נדבה ושיחדש בה שום דבר הרשות בידו ונכון לעשות כן:
- ו. עבר כל היום ולא התפלל מוסף אין לה תשלומין:
- ז. הזיד ולא התפלל תפלה אחת אין לה תשלומין אפילו בתפלה הסמוכה לה ואם רצה יתפלל אותה נדבה ואינו צריך חידוש אם מתפלל אותה בתפלה הסמוכה לה:
- ח. מי שלא התפלל בעוד שיש לו זמן להתפלל מפני שסבור שעדיין ישאר לו זמן אחר שיגמור אותו עסק שהוא מתעסק בו ובין כך ובין כך עברה לו

השעה וכן מי שהיה טרוד בצורך ממנו שלא יבא לידי הפסד ועל ידי כך הפסיד מלהתפלל וכן מי שהוא שכור ולא התפלל כולם חשובים אנוסים ויש להם תשלומין. הגה: מיהו לכתחלה לא יעבור זמן תפלה משום הפסד ממון (תרומת הדשן סימן ה'):

ט. טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל ערבית שתיים של שבת הראשונה לערבית והשנייה לתשלומין. הגה: והוא הדין אם לא התפלל מנחה בעראש חודש מתפלל של ראש חודש שתיים ואם לא הזכיר יעלה ויבא בראשונה והזכיר בשנייה צריך לחזור ולהתפלל אבל אם לא הזכיר בשתייהן או הזכיר בראשונה ולא בשנייה אין צריך לחזור (כל בו, חוץ ממה שכתב של ראש חודש שתיים):

י. טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במוצאי שבת (שתיים של חול) מבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה ואם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה שניה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו ואם הבדיל בשתייהן או לא הבדיל בשתייהן יצא:

יא. טעה במנחה של שבת והתפלל שמונה עשרה ולא הזכיר של שבת מתפלל במוצאי שבת שתיים ואינו מבדיל בשניה ויתפלל אותה בתורת נדבה ואינו צריך לחדש בה דבר והוא הדין אם לא הזכיר יעלה ויבא במנחה של ראש חודש:

יב. הטועה ומזכיר מאורע שאר ימים בתפלה שלא בזמנה לא הוי הפסקה. הגה: מיהו אם נזכר שטעה פוסק אפילו באמצע הברכה (אור זרוע מסכת ברכות):

סימן קט – דין איך יתנהג היחיד לבוין בתפלתו עם הציבור, ובו ג' סעיפים

א. הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור מתפללין אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע שליח ציבור לקדושה או לקדיש יתפלל והוא הדין אמן דהאל הקדוש ושומע תפלה דינן כקדיש וקדושה (תוספות והרא"ש ומרדכי פרק מי שמתו ותרומת הדשן סימן י"א). ואם לאו אל יתפלל אם אין השעה עוברת ואם נכנס אחר קדושה אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע שליח ציבור למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל והוא הדין אם יכול להגיע למודים או לאחת מהברכות ששוחים בהם כשיגיע שליח ציבור למודים יתפלל ואם צריך להתחיל כדי לסמוך גאולה לתפילה ונזדמן לו שמגיע שליח ציבור למודים כשהוא באחת מהברכות (באמצעה) ישחה עמו אבל אם הוא בתחלתה או בסופה לא ישחה שאין שוחין בתחלת ברכה או בסופה אלא באבות ובהודאה:

ב. אם מתחיל להתפלל עם שליח ציבור כשיגיע עם שליח ציבור לנקדישך יאמר עמו מלה במלה כל הקדושה כמו שהוא אומר וכן יאמר עמו מלה במלה ברכת האל הקדוש וברכת שומע תפלה וגם יכוין כשיגיע שליח ציבור למודים יגיע גם הוא למודים או להטוב שמך ולך נאה להודות כדי שישחה עם השליח ציבור במודים. הגה: אבל לכתחלה לא יתחיל עד אחר שאמר קדושה והאל הקדוש אלא שאם הוצרך להתחיל מכח שהשעה עוברת או כדי לסמוך גאולה לתפילה דינא הכי (טור ודברי עצמו):



הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחלק ק"כ החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בקדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בכתבי כנסיות ובכתבי מדרשות. ובשמחות. ולכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הקדוה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזפה את הרבים ה' לחודש – עמוד א זוכה לפנים צדיקים!



ג. יחיד העומד בתפלה וכשיגיע למקום קדושה היו הצבור אומרים קדושה דיסידרא אינו אומר קדוש עמהם שאין הקדושות שוות ונראה שהוא הדין אם היו הצבור אומרים כתר שאינו אומר עמהם קדוש אלא ישתוק ויכוין למה שאומרים דשומע כעונה. הגה: ויש אומרים קדושת כתר דהיינו קדושת מוסף והיחיד מתפלל שחירת יוכל לומר עמהם דשניהם קדושת שמונה עשרה וקדושתן שוה וכן נראה לי עיקר (ולא פליג רשב"א אהאגאונים שהביא בית יוסף):

סימן קי – היוצא לדרך, ופועלים מה יתפללו, וסדר תפלת הדרך ובית המדרש, ובו ח' סעיפים

א. בשעת הדחק כגון שהוא בדרך או שהיה עומד במקום שהוא טרוד וירא שיפסיקוהו או שלא יוכל להתפלל בכוונה תפלה ארוכה מתפלל אחר ג' ראשונות הבינונו ואומר אחריה ג' אחרונות וצריך לאמרה מעומד וכשיגיע לביתו אין צריך לחזור ולהתפלל ואינו מתפלל הבינונו בימות הגשמים ולא במוצאי שבת ויום טוב:

ב. הפועלים שעושין מלאכה אצל בעל הבית אם אינו נותן להם שכר חוץ מסעודתן מתפללין שמונה עשרה אבל אין יורדין לפני התיבה ואין נושאים כפיהם ואם נותן להם שכר מתפללין הבינונו והאידינא אין דרך להקפיד בכך ומסתמא אדעתא דהכי משכירין אותם שיתפללו שמונה עשרה:

ג. ההולך במקום גדודי חיה ולסטים מתפלל צרכי עמך מרובים וכו' ואינו צריך לא לג' ראשונות ולא לג' אחרונות ומתפלל אותה בדרך כשהוא מהלך ואם יכול לעמוד עומד וכשיגיע לישוב ותתקרב דעתו חוזר ומתפלל תפלת שמונה עשרה ברכות. (ואם לא חזר להתפלל הוי כאלו שכח להתפלל לגמרי ונתבאר לעיל סימן ק"ח) (כן משמע בבית יוסף):

ד. היוצא לדרך יתפלל, יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתולכינו לשלום וכו' וצריך לאמרה בלשון רבים, ואם אפשר יעמוד מלילך כשיאמרנה, ואם היה רוכב אין צריך לירד:

ה. אין לומר אותה אלא פעם אחת ביום אפילו אם ינוח בעיר באמצע היום אבל אם דעתו ללון בעיר ואחר כך נמלך ויצא

ממנה לעבור חוצה לה או לשוב לביתו צריך לחזור ולהתפלל אותה פעם אחרת:

ו. הר"מ מרוטנבורג כשהיה יוצא לדרך בבוקר היה אומרה אחר יהי רצון כדי להסמיכה לברכת הגומל חסדים ותהיה ברכה הסמוכה לחברתה:

ז. אומר אותה אחר שהחזיק בדרך ואין לאומרה אלא אם כן יש לו לילך פרסה אבל פחות מפרסה לא יתחום בברוך (ולכתחלה יאמר אותה בפרסה ראשונה) (רש"י והר"י). ואם שכח מלאומרה יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך ובלבד שלא הגיע תוך פרסה הסמוכה לעיר שרוצה ללון בה ומשם ואילך יאמר אותה בלא ברכה:

ח. הנכנס לבית המדרש יתפלל יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שלא אכשל בדבר הלכה וכו' וביציאתו יאמר מודה אני לפניך ה' אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש:

סימן קיא – דין סמיכות גאולה לתפלה, ובו ג' סעיפים

א. צריך לסמוך גאולה לתפלה ולא יפסיק ביניהם אפילו באמן אחר גאל ישראל ולא בשום פסוק חוץ מה' שפתי תפתח.

הגה: ויש אומרים שיותר לענות אמן על גאל ישראל וכן נוהגין (טור). ויש אומרים הא דצריך לסמוך גאולה לתפלה היינו דוקא בחול או ביום טוב אבל בשבת אין צריך (פירוש דטעמא דבעינן למסמך גאולה לתפלה דכתיב יענך ה' ביום צרה וסמך ליה יהיו לרצון אמרי פי וגו' וגואלי ושבת לאו זמן צרה ולעניות דעתי נראה דמה שאין כן ביום טוב הוא משום שהם ימי הדין כדתנן במשנה ב' פרק קמא דראש השנה בפסח על התבואה וכו') (הגהות אשירי פרק קמא דברכות וכל בו הלכות שבת ומהרי"ל הלכות יום טוב). וטוב להחמיר אם לא במקום שצריך לכך (טור):

ב. החזן כשמתחיל שמונה עשרה בקול רם חוזר ואומר ה' שפתי תפתח ופי יגיד וגו':

ג. אם עד שלא קרא קריאת שמע מצא ציבור מתפללין לא יתפלל עמהם אלא קורא קריאת שמע ואחר כך יתפלל דמסמך גאולה לתפלה עדיף:

סימן קיב – שלא להפסיק לא בשלשה ראשונות ולא בשלשה אחרונות, ובו ב' סעיפים

א. אל ישאל אדם צרכיו בג' ראשונות ולא בג' אחרונות ודוקא צרכי יחיד אבל צרכי צבור שרי:

ב. אין לומר פיוטים ולא קרובין (פירוש קרובין ליוצר) (ויש אומרים שהוא ראשי תיבות קול רנה וישועה באהלי צדיקים) בתפלה. הגה: ויש מתירין הואיל וצרכי רבים הם (הרא"ש והתוספות והר"י והר"ן ריש פרק בתרא דראש השנה והגהות מיימוני פרק י' וטור) וכן נוהגים בכל מקום לאמרם:

סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה ברכות, ובו ט' סעיפים

א. אלו ברכות ששוחין בהם באבות תחלה וסוף ובהודאה תחלה וסוף ואם בא לשחות בסוף כל ברכה או בתחלתה מלמדין אותו שלא ישחה אבל באמצעותן יכול לשחות:

ב. הנוהגים לשחות בראש השנה ויום כיפור כשואמרים זכרנו ומי כמוך צריכים לזקוף כשמגיעים לסוף הברכה. הגה: ואף על גב דבאבות כורע בסוף הברכה מכל מקום צריך לזקוף מעט בסוף זכרנו כדי שיהא נראה שחוזר וכורע משום חיוב (דברי עצמו לפירוש הטור):

ג. הכורע בוכל קומה לפניך תשתחוה או בולך לבדך אנחנו מודים או בהודאה דהלל וברכת המזון הרי זה מגונה (פירוש שאין לכרוע אלא במקום שתקנו חכמים):

ד. המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה. ולא יכרע באמצע מתניו וראשו ישאר זקוף אלא גם ראשו יכוף כאגמון:

ה. ולא ישחה כל כך עד שיהיה פיו כנגד חגור של מכנסים ואם הוא זקן או חולה ואינו יכול לשחות עד שיתפקקו כיון שהרכין (פירוש שהשפיל) ראשו דיו מאחר שניכר שהוא חפץ לכרוע אלא שמצער עצמו:

ו. כשהוא כורע יכרע במהירות בפעם אחת וכשהוא זוקף זוקף בנחת ראשו תחילה ואחר כך גופו שלא תהא עליו כמשאוי:

ז. כשכורע כורע בברוך וכשזוקף זוקף בשם:



הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחוץ לק"ל החודש. שמונה עמודים ימים. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחישובו. וזוהי תהיית "בן עולם הבא". נא לפרסם בפתי פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמחות. ולכל המבקרים וידידים. לזכות את הרבים תהיית "בן עולם הבא" על ידי לימוד "התורה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה!" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ב' זוכה לפנים צדיקים!



ח. אדם ויש לו תמונת עבודת כוכבים בידו והגיע למקום ששוחין בו לא ישחה אף על פי שלבו לשמים:

ט. אין להוסיף על תארינו של הקב"ה יותר מהאל הגדול הגבור והנורא ודוקא בתפלה מפני שאין לשנות ממטבע שטבעו חכמים אבל בתחנונים או בקשות ושבחים שאדם אומר מעצמו לית לן בה ומכל מקום נכון למי שירצה להאריך בשבחי המקום שיאמר אותו בפסוקים:

סימן קיד – דין הזכרת הרוח וגשם וטל, וכו' ט' סעיפים

א. מתחילין לומר בכרכה שניה משיב הרוח ומוריד הגשם בתפלת מוסף של יום טוב האחרון של חג ואין פוסקין עד תפלת מוסף של יום טוב הראשון של פסח:

ב. אסור להזכיר הגשם עד שיכריזו השליח ציבור. (ויש אומרים שקודם שמתחילין מוסף מכריז השמש משיב הרוח וכו' כדי שהצבור יזכירו בתפלתן וכן נוהגין) (מרדכי ריש פרק קמא דתענית). הלכך אף אם הוא חולה או אנוס לא יקדים תפלתו לתפלת הציבור לפי שאסור להזכיר עד שיאמר שליח ציבור אבל אם יודע שהכריז שליח ציבור אף על פי שהוא לא שמע מזכיר ומטעם זה הבא לבית הכנסת והציבור התחילו להתפלל יתפלל ויזכיר אף על פי שהוא לא שמע משליח ציבור:

ג. אם אמר משיב הרוח (בימות החמה) או לא אמרו בימות הגשמים אין מחזירין אותו וכן בטל אם הזכירו בימות הגשמים או לא הזכירו בימות החמה אין מחזירין אותו. הגה: ואנו בני אשכנז לא מזכירין טל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים רק אומרים בימות החמה ורב להושיע מכלכל חיים וכו' (טור). יש אומרים ששליח ציבור פוסק להזכיר בתפלת מוסף יום טוב הראשון של פסח אבל הקהל מזכירין ואינן פוסקין עד מנחה ששמעו כבר משליח ציבור שפסק בתפלת המוסף וכן נוהגין:

ד. אם אמר מוריד הגשם בימות החמה מחזירין אותו וחוזר לראש הברכה ואם סיים הברכה חוזר לראש התפלה ואפילו במקום שצריכים גשם בימות החמה אם הזכיר גשם במקום טל מחזירין אותו. (וכן אם הזכיר גשם וטל, נמי מחזירין אותו) (בית יוסף בשם הרמב"ם והרא"ש והטור):

ה. בימות הגשמים אם לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו והני מילי שלא הזכיר טל אבל אם הזכיר טל אין מחזירין אותו:

ו. במה דברים אמורים שמחזירין אותו כשלא אמר בימות הגשמים מוריד הגשם היינו כשסיים כל הברכה והתחיל ברכה שאחריה ואז חוזר לראש התפלה אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה יאמר במקום שנזכר ואפילו אם סיים הברכה ונזכר קודם שהתחיל אתה קדוש אין צריך לחזור אלא אומר משיב הרוח ומוריד הגשם בלא חתימה. הגה: שלשה ברכות הראשונות חשובות כאחת ובכל מקום שטעה בהם חוזר לראש בין שהוא יחיד בין שהוא ציבור (טור):

ז. בכל מקום שאנו אומרים חוזר לברכה שטעה בה הני מילי שטעה בשוגג אבל במזיד ומתכוין חוזר לראש:

ח. בימות החמה אם נסתפק אם הזכיר מוריד הגשם אם לא עד ל' יום בחזקת שהזכיר הגשם וצריך לחזור. הגה: והוא הדין לדידן דאין מזכירין טל בימות החמה אם נסתפק לו אם אמר מוריד הגשם בימות הגשמים כל ל' יום חוזר דודאי אמר כמו שרגיל והרי לא הזכיר לא טל ולא גשם לאחר ל' יום אינו חוזר (דברי עצמו):

ט. אם ביום ראשון של פסח אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל צ' פעמים כנגד ל' יום שאומר אותו ג' פעמים בכל יום משם ואילך אם אינו זוכר אם הזכיר גשם הרי הוא בחזקת שלא הזכיר גשם ואינו צריך לחזור. הגה: וכן לדידן אם אמר עד מכלכל חיים בלא משיב הרוח ומוריד הגשם שמזכירין בימות הגשמים וכן אם אמר בשמיני עצרת צ' פעמים אתה גבור עד מוריד הגשם אם נסתפק אחר כך אם הזכיר או לא חזקה שהזכירו (דברי עצמו):

סימן קטו – טעם ברכת אתה חונן, וכו' סעיף אחד

א. מפני שמותר האדם מן הבהמה היא הבינה והשכל קבעו ברכת אתה חונן ראש לאמצעות שאם אין בינה אין תפלה:

סימן קטז – פירוש ברכת רפאנו, וכו' סעיף אחד

א. רפאנו ה' ונרפא אף על גב דהכתוב ליחיד אין מכנין אותו לרבים הני מילי בזמן שמתכוין לקרות אבל כשאומר

אותו דרך תפלה ובקשה מותר. ומכל מקום אם אומר מזמור שלם אסור לשנות מלשון יחיד לרבים או להפך (טור והרא"ש פרק הקורא עומד בשם הר"ם):

סימן קיז – דיני ברכת השנים, וכו' ח' סעיפים

א. ברכת השנים צריך לומר בה בימות הגשמים ותן טל ומטר ומתחילין לשאול מטר בחוצה לארץ בתפלת ערבית של יום ס' אחרי תקופת תשרי (ויום התקופה הוא בכלל הס'. הגהות מיימוני פרק ב'). ובארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' במרחשון ושואלין עד תפלת המנחה של ערב יום טוב הראשון של פסח ומשם ואילך פוסקין מלשאול:

ב. יחידים הצריכים למטר בימות החמה אין שואלין אותו בברכת השנים אלא בשומע תפלה ואפילו עיר גדולה כננוה או ארץ אחת כולה כמו ספרד בכללה או אשכנז בכללה כיחידים דמו בשומע תפלה ומיהו אם בארץ אחת כולה הצריכים למטר בימות החמה טעה בה יחיד ושאל מטר בברכת השנים (אם רוצה) חוזר ומתפלל בתורת נדבה בלא שאלה בברכת השנים (אבל אינו מחויב לחזור כלל) (בית יוסף בשם מהרי"א והרמב"ן והר"ן סבירי להו כהרא"ש):

ג. אם שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו:

ד. אם לא שאל מטר בימות הגשמים מחזירין אותו אף על פי ששאל טל אבל אם שאל מטר ולא טל אין מחזירין אותו:

ה. אם לא שאל מטר ונזכר קודם שומע תפלה אין מחזירין אותו ושואל בשומע תפלה. (ואם היה לו תענית וצריך לומר עננו יאמר השאלה קודם עננו) (אבורהם). ואם לא נזכר עד אחר שומע תפלה אם לא עקר רגליו חוזר לברכת השנים ואם עקר רגליו חוזר לראש התפלה ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו אף על פי שעדיין לא עקר רגליו כעקורים דמי ואם נזכר אחר שחתם שומע תפלה קודם שהתחיל רצה נראה שאומר ותן טל ומטר ואחר כך אומר רצה:



הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחזיק ל' החודש. שמונה עמודים ליום. כף יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. וזוהי ה' היות 'בן עולם הבא'. נא לפרקם בפתח פנסיות ובקבתי מדרשות. ובשמחות. ול' ספרים וידידים. לזכות את הרבים ה' היות 'בן עולם הבא' על ידי לימוד 'ה' כל יום. שהוא 'תורה לשמה'! וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ג זוכה לבנים צדיקים!



סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, ובו סעיף אחד

א. השיבה שופטינו חותם בה מלך אוהב צדקה ומשפט ומראש השנה ועד יום הכפורים חותם המלך המשפט. הגה: מיהו אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט אין צריך לחזור ולא אמרו שיחזור אלא במקום שכל השנה אומרים האל אוהב צדקה ומשפט (הר"י סוף פרק קמא דברכות וטור והגהות מנהגים). ועיין לקמן סימן תקפ"ב:

סימן קיט – דין הרוצה להוסיף בברכות, ובו ד' סעיפים

א. אם רצה להוסיף בכל ברכה מהאמצעות מעין הברכה מוסיף כיצד היה לו חולה מבקש עליו רחמים בברכת רפאינו. היה צריך פרנסה מבקש עליה בברכת השנים הגה: וכשהוא מוסיף יתחיל בברכה ואחר כך מוסיף אבל לא יוסיף ואחר כך יתחיל הברכה (טור סימן תקס"ו). ובשומע תפלה יכול לשאול כל צרכיו שהיא כוללת כל הבקשות ולהרב רבינו יונה כשמוסיף בברכה מעין אותה ברכה אם מוסיף אותה בשביל כל ישראל אומר אותה בלשון רבים ולא בלשון יחיד ולא יוסיף אלא בסוף הברכה ולא באמצע ואם שואל צרכיו ממש כגון שיש לו חולה בתוך ביתו או שהוא צריך לפרנסה יכול לשאול אפילו באמצע הברכה והוא שישאל בלשון יחיד ולא בלשון רבים ובברכת שומע תפלה וכן בסוף התפלה בין קודם יהיו לרצון בין אחריו יכול לשאול בין בלשון יחיד בין בלשון רבים בין צרכיו ממש בין צרכי רבים:

ב. יש מי שאומר שכשמוסיף בברכה לצורך יחיד לא יאריך:

ג. אם דילג או טעה בברכה אחת מהאמצעות אינו צריך לחזור אלא לראש הברכה שטעה או שדילג ומשם ואילך יחזור על הסדר:

ד. שליח צבור ששכח ולא אמר עננו לא יחזור אפילו אם עדיין לא גמר רק רפאנו ואם חזר ברכה לבטלה היא (אלא יאמר עננו בשומע תפלה כיחיד):

סימן קכ – שראוי לומר רצה בכל תפלה, ובו סעיף אחד

א. אומרים רצה בכל התפלות ודלא כאותם שנוהגים שלא לאומרו במנחה:

סימן קכא – דיני מודים, ובו ג' סעיפים
א. שוחין במודים תחלה וסוף:

ב. האומר מודים מודים משתקים אותו:

ג. יחיד אין לו לומר ברכת כהנים. הגה: וכן עיקר וכן נראה לי לנהוג אבל המנהג הפשוט אינו כן רק אפילו יחיד אומר אותו כל זמן שראוי לנשיאות כפים ואינו נראה (בית יוסף בשם המנהגים):

סימן קכב – דינים השייכים בין שמונה עשרה לרצון, ובו ג' סעיפים

א. אם בא להפסיק ולענות קדיש וקדושה בין שמונה עשרה לרצון ליהיו לרצון אינו פוסק שיהיו לרצון מכלל התפלה הוא אבל בין יהיו לרצון לשאר תחנונים שפיר דמי. הגה: ודוקא במקום שנוהגין לומר יהיו לרצון מיד אחר התפלה אבל במקום שנוהגין לומר תחנונים קודם יהיו לרצון מפסיק גם כן לקדיש וקדושה ובמקומות אלו נוהגים להפסיק באלהי נצור קודם יהיו לרצון לכן מפסיקין גם כן לקדושה ולקדיש ולברכו (דברי עצמו לפירוש רשב"א שהביא הבית יוסף). ומיהו הרגיל לומר תחנונים אחר תפלתו אם התחיל השליח ציבור לסדר תפלתו והגיע לקדיש או לקדושה מקצר ועולה ואם לא קצר יכול להפסיק כדרך שמפסיק בברכה של קריאת שמע אפילו באמצע:

ב. אין נכון לומר תחנונים קודם יהיו לרצון אלא אחר סיום שמונה עשרה מיד יאמר יהיו לרצון ואם בא לחזור ולאומר פעם אחרת אחר התחנונים הרשות בידו:

ג. הרגיל לומר ד' דברים אלו זוכה ומקבל פני שכונה עשה למען שמך עשה למען ימינך עשה למען תורתך עשה למען קדושתך:

סימן קכג – דינים הכריעות בסיום שמונה עשרה ברכות, ובו ו' סעיפים

א. כורע ופוסע ג' פסיעות לאחריו בכריעה אחת ואחר שפסע ג' פסיעות בעודו כורע קודם שיקרף כשיאמר עושה שלום במרומיו והופך פניו לצד שמאלו וכשיאמר הוא יעשה שלום עלינו הופך פניו לצד ימינו ואחר כך ישתחוה לפניו כעבד הנפטר מרכו. הגה: ונהגו לומר אחר כך יהי רצון שיבנה בית המקדש כו' כי התפלה במקום העבודה ולכן מבקשים על המקדש שנוכל לעשות עבודה ממש (דברי עצמו):

ב. במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע שליח ציבור לקדושה ולפחות עד שיתחיל שליח

ציבור להתפלל בקול רם. הגה: והשליח ציבור יעמוד כדי הילוך ד' אמות קודם שיחזור למקומו להתפלל בקול רם (תשובת הרשב"א סימן תל"ו). וכן יחיד המתפלל יעמוד במקום שכלו פסיעותיו כשיעור זה קודם שיחזור למקומו (בית יוסף בשם רבינו ירוחם וירושלמי). יחיד שמתפלל בצבור וסיים תפלתו קודם לשליח ציבור אסור להחזיר פניו לצבור עד שיסיים שליח ציבור תפלתו (בית יוסף בשם שבולי הלקט):

ג. כשפוסע עוקר רגל שמאל תחלה ושיעור פסיעות אלו לכל הפחות הוא כדי שיתן גודל בצד עקב (ולכתחלה לא יפסיע פסיעות גסות יותר מזה. בית יוסף בשם אורחות חיים ודברי עצמו, לפי הטעם שכתב בית יוסף לג' פסיעות בשם רב האי):

ד. מי שמוסיף על ג' פסיעות הוי יוהרא:

ה. גם שליח ציבור צריך לפסוע ג' פסיעות כשמתפלל בלחש וכשיחזור התפלה בקול רם אין צריך לחזור לפסוע ג' פסיעות. (אם לא התפלל בלחש רק בקול רם פוסע ג' פסיעות אחר תפלתו שבקול רם (אבודרהם):

ו. כשיחזור שליח ציבור התפלה יאמר גם כן ה' שפתי תפתח. (אבל אינו אומר בסוף התפלה יהיו לרצון) (דברי עצמו ובית יוסף בשם אוהל מועד):

סימן קכד – דין הנהגת שליח ציבור בשמונה עשרה ברכות, ודין עניית אמן, ובו י"ב סעיפים

א. לאחר שסיימו הציבור תפלתן יחזור שליח ציבור התפלה שאם יש מי שאינו יודע להתפלל יכוין למה שהוא אומר ויוצא בו וצריך אותו שיוצא בתפלת שליח ציבור לכוין לכל מה שאומר שליח ציבור מראש ועד סוף ואינו מפסיק ואינו משיח ופוסע ג' פסיעות לאחריו כאדם שמתפלל לעצמו:

ב. שליח ציבור שנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שהתפללו בלחש והוא צריך לעמוד לפני התיבה לאלתר יורד לפני התיבה ומתפלל בקול רם לציבור ואין צריך לחזור ולהתפלל בלחש. הגה: וכן אם הוא שעת הדחק כגון שירא שיעבור זמן התפלה יוכל להתפלל מיד בקול רם והציבור מתפללין עמו מלה במלה בלחש עד לאחר האל הקדוש וטוב שיהיה אחד לכל הפחות שינעה אמן אחר השליח ציבור (מהרי"ל):



הנה מובטח פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחוץ ל"כף החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בפתי פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמחות. ולכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" כל יום. שהוא "תורה לשמה!" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ד זוכה לבנים צדיקים!



ג. קהל שהתפללו וכלם בקיאים בתפלה אף על פי כן ירד שליח ציבור וחזור להתפלל כדי לקיים תקנת חכמים. הגה: ואם יש יחידים בקהל שמאריכין בתפלתן אין לשליח ציבור להמתין עליהם אפילו היו חשובי העיר וכן אם היה מניין בבית הכנסת אין להמתין על אדם חשוב או גדול שעדיין לא בא (בנימין זאב סימן קס"ח):

ד. כששליח ציבור חוזר התפלה הקהל יש להם לשתוק ולכווין לברכות שמברך החזן ולענות אמן ואם אין ט' מכוונים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה לכן כל אדם יעשה עצמו כאילו אין ט' זולתו ויכווין לברכת החזן. (יש אומרים שכל העם יעמדו כשחוזר השליח ציבור התפלה) (הגהות מנהגים):

ה. על כל ברכה שאדם שומע בכל מקום אומר ברוך הוא וברוך שמו:

ו. ויענו אמן אחר כל ברכה בין אותם שיצאו ידי תפלה בין אותם שלא יצאו ובכוונה שיכווין בלבם אמת היא הברכה שבירך המברך ואני מאמין בזה:

ז. לא ישיח שיחת חולין בשעה ששליח ציבור חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערים בו. הגה: וילמד בניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא (כל בו):

ח. לא יענה אמן חטופה דהיינו כאילו האלף נקודה בחטף וכן שלא יחטוף וימהר לענות אותו קודם שיסיים המברך וכן לא יענה אמן קטופה דהיינו שמחסר קריאת הנו"ן ואינו מוציאה בפה שתהא נכרת (גם לא יפסיק באמצע המלה) (בית יוסף בשם הערוך). ולא יענה אמן יתומה דהיינו שהוא חייב בברכה אחת ושליח ציבור מברך אותה וזה אינו שומעה אף על פי שיודע איזו ברכה מברך השליח ציבור מאחר שלא שמעה לא יענה אחריו אמן דהוי אמן יתומה. הגה: ויש מחמירין דאפילו אינו מחויב באותה ברכה לא יענה אמן אם אינו יודע באיזה ברכה קאי שליח ציבור דזה נמי מקרי אמן יתומה (טור בשם רב כהן צדק) ולא ימתין עם עניית האמן אלא מיד שכלה הברכה יענה אמן (אבודרהם). ולא יענה אמן קצרה אלא ארוכה קצת כדי שיוכל לומר אל מלך נאמן ולא יאריך בה יותר מדאי לפי שאין קריאת התיבה נשמעת כשמאריך יותר מדאי:

ט. אם יש קצת מהעונים שמאריכין יותר מדאי אין צריך המברך להמתין להם:

י. מי ששכח ולא אמר יעלה ויבא בראש חודש או בחולו של מועד או בכל דבר שצריך לחזור בשבילו יכווין דעתו וישמע משליח ציבור כל שמונה עשרה ברכות מראש ועד סוף כאדם שמתפלל לעצמו ולא יפסיק ולא ישיח ופוסע ג' פסיעות לאחוריו דכווין שכבר התפלל אלא ששכח ולא הזכיר אף על פי שהוא בקי שליח ציבור מוציאו:

יא. אם בעוד האדם מתפלל סיים שליח ציבור ברכה וקודם שכלתה עניית אמן מפי רוב הצבור סיים זה תפלתו עונה עמהם אמן. הגה: ואפילו אם לא שמע הברכה כלל רק שומע צבור עונין אמן ויודע על איזה ברכה קאי יענה עמהם וכן בקדיש וקדושה וברכו:

יב. העונה אמן לא יגביה קולו יותר מהמברך:

סימן קכח – דיני קדושה, וכו' ב' סעיפים
א. אין הצבור אומרים עם שליח ציבור נקדישך אלא שותקין ומכונין למה ששליח ציבור אומר עד שמגיע לקדושה ואז עונים הציבור קדוש:

ב. טוב לכווין רגליו בשעה שאומר קדושה עם שליח ציבור. הגה: ויש לישא העינים למרום בשעה שאומרים קדושה וכן מנענעים גופן ונושאים אותו מן הארץ (טור ושבוילי לקט) ואין לדבר באמצע הקדושה (מהרי"ל ובית יוסף בשם מהרי"א ודרך ארץ זוטא). ומי שאמר סדר קדושה ובא לבית הכנסת ומצא צבור עונין קדושה חוזר ועונה עמהם (תשובת הרשב"א סימן רמ"ט):

סימן קכו – דין שליח ציבור שטעה, וכו' ד' סעיפים

א. שליח ציבור שטעה ודילג אחת מכל הברכות וכשמזכירין אותו יודע לחזור למקומו אין מסלקין אותו אבל אם דילג ברכת המלשינים מסלקין אותו מיד שמא אפיקורוס הוא ואם התחיל בה וטעה אין מסלקין אותו:

ב. שליח ציבור שטעה ואינו יודע לחזור למקומו יעמוד אחר תחתיו (כדרך שנחבאר לעיל סימן נ"ג) ומתחיל מתחלת הברכה שטעה זה אם היה הטעות באמצעות ואם היה בג' ראשונות מתחיל בראש ואם בג' אחרונות מתחיל רצה:

ג. כל מקום שהיחיד חוזר ומתפלל שליח ציבור חוזר ומתפלל אם טעה כמותו כשמתפלל בקול רם חוץ משחרית של ראש חודש שאם שכח שליח ציבור ולא הזכיר יעלה ויבא עד שהשלים תפלתו אין מחזירין אותו מפני טורח הצבור שהרי תפלת המוספין לפניו שהוא מזכיר בה ראש חודש אבל אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ואין בזה טורח צבור. הגה: יש אומרים דאם טעה בשחרית של שבת ויום טוב דינו כמו בראש חודש והכי נהגו (טור וסמ"ק):

ד. אם טעה שליח ציבור כשהתפלל בלחש לעולם אינו חוזר ומתפלל שנית מפני טורח הצבור אלא סומך על התפלה שיתפלל בקול רם והוא שלא טעה בג' ראשונות שאם טעה בהם לעולם חוזר כמו שהיחיד חוזר:

סימן קכז – דין מודים דרבנן, וכו' ב' סעיפים

א. כשיגיע שליח ציבור למודים שוחין עמו הציבור ולא ישחו יותר מדאי ואומרים מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלהינו אלהי כל בשר כו' וחותרם ברוך אל ההודאות בלא הזכרת השם ויש מי שאומר שצריך לשחות גם בסוף וטוב לחוש לדבריו. יש אומרים שאומר הכל בשחייה אחת, וכן המנהג (פסקי מהרי"א):

ב. אם אין שם כהנים אומר שליח ציבור אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בכרכה המשולשת וכו' ואני אברכם. ואין הצבור עונין אחריו אמן אלא כן יהי רצון. הגה: ואין אומרים אלהינו ואלהי אבותינו וכו' רק בזמן שראוי לברכת כהנים ולישא כפים ונהגו לומר בשחרית שים שלום וכן כל זמן שאומר אלהינו כו' אבל בלאו הכי מתחילין שלום רב ויש מתחילין שים שלום במנחה של שבת הואיל וכתוב ביה באור פניך נתת לנו שהיא התורה שקורין במנחה בשבת (הגהות מיימוני פרק ח' מהלכות תפלה):

הלכות נשיאת כפים

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה

דברים הפוסלים בכהן, וכו' מ"ה סעיפים

א. אין נשיאת כפים בפחות מ' והכהנים מהמנין (ואין לזר לישא כפיו אפילו עם כהנים אחרים) (בפרק ב' דכתובות, דור עובר בעשה. ותוספות פרק כל כתבי, לא ידע ר"י מה

הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחוץ לקל החודש. שמונה עמודים ימים. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בפתי פנסיות ובפתי מדרשות. ובשמחות. ולכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה!" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמודה זוכה לבנים צדיקים!



איסור יש בזה העולה, ואפשר עם כהנים אחרים שרי,
וצריך עיון):

ב. כל כהן שאין בו אחד מהדברים
המעכבים אם אינו עולה לדוכן אף על
פי שביטל מצות עשה אחת הרי זה
כעובר בג' עשה אם היה בבית הכנסת
כשקראו כהנים או אם אמרו לו לעלות
או ליטול ידיו:

ג. אם עלה פעם אחת ביום זה שוב אינו
עובר אפילו אמרו לו עלה:

ד. כשהכהנים אינם רוצים לעלות לדוכן
אינם צריכים לשהות חוץ מבית הכנסת
אלא בשעה שקרא החזן כהנים אבל כדי
שלא יאמרו שהם פגומים נהגו שלא
ליכנס לבית הכנסת עד שיגמרו ברכת
כהנים:

ה. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים אבל
בבתי שוקים שרי. ויש מחמירין אם הם של
עור (אגודה פרק הקורא את המגילה), ונהגו
להקל בקצת מקומות):

ו. אף על פי שנטלו הכהנים ידיהם שחרית
חוזרים ונוטלים ידיהם עד הפרק שהוא
חבור היד והזרוע והלוי יוצק מים על
ידיהם וקודם לכן יטול הלוי ידיו. ולא
נהגו הלויים ליטול ידיהם תחלה רק סמכו על
נטילתן שחרית:

ז. אם נטל הכהן ידיו שחרית וברך על
נטילת ידיים לא יחזור לברך כשנוטל ידיו
לנשיאת כפים:

ח. כשמתחיל שליח ציבור רצה כל כהן
שבבית הכנסת נעקר ממקומו לעלות
לדוכן ואף אם לא יגיע שם עד שיסיים
שליח ציבור רצה שפיר דמי אבל אם לא
עקר רגליו ברצה שוב לא יעלה:

ט. כשעוקרים (רש"י ותוספות ור"ן כתבו דלא יאמר
אותו עד עמדו לפני התיבה, וכן כתב הבית יוסף)
כהנים רגליהם לעלות לדוכן אומרים יהי
רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא ברכה זו
שצויתנו לברך את עמך ישראל ברכה
שלמה ולא יהא בה מכשול ועון מעתה
ועד עולם ומאריכים בתפלה זו עד
שיכלה אמן של הודאה מפי הציבור:

י. עומדים בדוכן פניהם כלפי ההיכל
ואחוריהם כלפי העם ואצבעותיהם
כפופים לתוך כפיהם עד ששליח ציבור
מסיים מודים ואז אם הם שנים קורא
להם (השליח ציבור) כהנים. הגה: ולא
יאמר אלהינו ואלהי וכו' ויש אומרים
שאומרים אותו בלחש עד מלת כהנים ואז

יאמרו בקול רם (טור בשם ר"י ור"מ מרוטנבורג)
וחוזר ואומר עם קדושך כאמור בלחש (וכן
נוהגין במדינות אלו). ומחזירים פניהם
כלפי העם ואם הוא אחד אינו קורא לו
אלא הוא מעצמו מחזיר פניו:

יא. כשמחזירין פניהם כלפי העם מברכין
אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו
לברך את עמו ישראל באהבה:

יב. מגביהים ידיהם כנגד כתפותיהם
ומגביהים יד ימנית קצת למעלה
מהשמאלית ופושטים ידיהם וחולקים
אצבעותיהם ומכוונים לעשות ה' איריים
בין ב' אצבעות לב' אצבעות אור אחד
ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל
ופורשים כפיהם כדי שיהא תוך כפיהם
כנגד הארץ ואחורי ידיהם כנגד השמים:

יג. מתחילין הכהנים לומר יברכך. הגה: ויש
אומרים שגם מלת יברכך יקרא אותו שליח
ציבור תחלה (טור ור"ן פרק הקורא והגהות
מיימוני) וכן נוהגים בכל מדינות אלו. ואחר
כך מקרא אותם שליח ציבור מלה במלה
והם עונים אחריו על כל מלה עד
שיסיימו פסוק ראשון ואז עונים הציבור
אמן וכן אחר פסוק ב' וכן אחר פסוק
ג':

יד. אין מברכין אלא בלשון הקודש
ובעמידה ובנשיאת כפים ובקול רם:

טו. ואחר כך מתחיל שליח ציבור שים שלום
ואז כהנים מחזירים פניהם להיכל
ואומרים רבון העולמים עשינו מה
שגזרת עלינו עשה אתה מה שהבטחתנו
השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך
את עמך את ישראל. הגה: ויאריכו בתפלה
זו עד שיסיים שליח ציבור שים שלום ושיענו
הציבור אמן על שניהם ואם אינם יכולים
להאריך כל כך יאמרו אדיר במרום וכו'
כדלקמן סימן ק"ל (רש"י פרק אלו נאמרין
והגהות מיימוני):

טז. אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם עד
שיתחיל שליח ציבור שים שלום ואינם
רשאים לכון אצבעותיהם עד שיחזירו
פניהם ועומדים שם ואינם רשאים לעקור
משם עד שיסיים שליח ציבור שים שלום
ויש מי שאומר שצריכין להמתין עד
שיסיימו הציבור לענות אמן אחר ברכת
שים שלום (וכן המנהג):

יז. כשמחזירין פניהם בין בתחלה בין בסוף
לא יחזירו אלא דרך ימין. הגה: כשיורדין
מן הדוכן לא יגעו במנעליהם המטונפים ואם

נוגעים יטלו ידיהם לתפלה שיתפללו אחר כך
(אגודה פרק היה קורא):

יח. אין המקרא שקורא כהנים רשאי לקרות
כהנים עד שיכלה מפי הציבור אמן
שעונים אחר ברכת מודים ואין הכהנים
רשאים להתחיל ברכת אשר קדשנו
בקדושתו של אהרן עד שיכלה דיבור
קריאת כהנים מפי הקורא ואחר שברכו
הכהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן
אינם רשאים להתחיל וברכך עד שיכלה
מפי כל הציבור אמן שעונים אחר ברכת
אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וכן
אינם רשאים להתחיל בתיבה עד שתכלה
התיבה מפי המקרא ואין הציבור עונים
אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים.
הגה: ולא יתחילו הכהנים רבון העולמים כו'
עד שיכלה אמן מפי הציבור (בית יוסף):

יט. אין שליח ציבור רשאי לענות אמן אחר
ברכה של כהנים:

כ. אם שליח ציבור כהן אם יש שם כהנים
אחרים לא ישא את כפיו. (ולא יאמרו לו
לעלות או ליטול ידיו אבל אם אמרו לו צריך
לעלות הרי הוא עובר בעשה אם אינו עולה)
(מרדכי פרק הקורא עומד והגהות מיימוני פרק ט"ו
התפלה ואגור). ואפילו אין שם כהן אלא
הוא לא ישא את כפיו אלא אם כן
מובטח לו שיחזור לתפלתו בלא טירוף
דעת שאם הוא מובטח בכך כיון שאין
שם כהן אלא הוא ישא את כפיו כדי
שלא תבטל נשיאות כפים וכיצד יעשה
יעקור רגליו מעט בעבודה ויאמר עד ולך
נאה להודות ויעלה לדוכן ויברך ברכת
כהנים ויקרא לו אחר ומסיים החזן שים
שלום ואם המקרא כוון לתפלת שליח
ציבור מתחלה ועד סוף עדיף טפי
שיסיים המקרא שים שלום:

כא. אין הכהנים רשאים לנגן בברכת כהנים
שנים או שלשה נגונים משום דאיכא
למיחש לטירוף הדעת ואין לנגן אלא
נגון אחד מתחלה ועד סוף:

כב. משתדלין שיהא המקרא ישראל
וכשהחזן כהן יעמוד ישראל אצלו ויקרא
כהנים ויקרא אותם והחזן עומד ושותק:

כג. בשעה שהכהנים מברכים העם לא יביטו
ולא יסיחו דעתם אלא יהיו עיניהם כלפי
מטה כמו שעומד בתפלה והעם יכוונו
לברכה ויהיו פניהם כנגד פני הכהנים
ולא יסתכלו בהם. הגה: וגם הכהנים לא
יסתכלו בידיהם על כן נהגו לשלש הטלית



הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחזורק לכל החודש. שמונה עמודים ימים. כך יגמור כל אורח חיים
מדי חודש בחדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בבתי פנסיות ובבתי מדרשות. ובשמחות. ולכל
החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה!"
וכל המזכה את הרבים ה' לחודש - עמוד ו זוכה לבנים צדיקים!



על פניהם וידיהם חוץ לטלית. ויש מקומות שנהגו שידיהם בפנים מן הטלית שלא יסתכלו העם בהם (בית יוסף):

כד. עם שאחורי הכהנים אינם בכלל ברכה אבל מלפניהם ובצדיהם אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת ולאחריהם נמי אם הם אנוסים כגון עם שבשדות שהם טרודים במלאכתן ואינם יכולים לבוא הם בכלל הברכה:

כה. בית הכנסת שכולה כהנים אם אין שם אלא י' כולם עולים לדוכן למי מברכין לאחיהם שבשדות ומי עונה אחריהם אמן הנשים והטף ואם יש שם יותר מעשרה היתרים מעשרה יעלו ויברכו והעשרה עונים אחריהם אמן:

כו. בשעה שמברכין אין לומר שום פסוק אלא ישתקו ויכוונו לברכה. הגה: ומכל מקום עכשיו שכהנים מאריכין הרבה בנגונים נהגו גם כן לומר פסוקים וכמו שנבאר לעיל סימן נ"ז לענין ברכו אך יותר טוב שלא לאמרם (דברי עצמו):

כז. כהן אינו רשאי להוסיף מדעתו יותר על השלשה פסוקים של ברכת כהנים ואם הוסיף עובר על כל תוסיף:

כח. כהן שנשא כפיו ואחר כך הלך לבית הכנסת אחר ומצא צבור שלא הגיעו לברכת כהנים יכול לישא את כפיו פעם אחת:

כט. כהן שלא התפלל עדיין ומצא צבור מתפללין נושא כפיו ואין התפלה מעכבתו:

ל. מי שיש לו מום בפניו או בידיו כגון שהם בזהקניות או עקומות או עקושות (בזהקניות פירוש מין נגע לבן ורש"י פירש לינטלי"ש בלע"ז. עקומות כפופות. עקושות לצדדיהן. והר"ן פירש עקומות שנתעקמה ידו אחרונת, עקושות שאינו יכול לחלק אצבעותיו) לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו והוא הדין למי שיש מומין ברגליו במקום שעולים לדוכן בלא בתי שוקים וכן מי שרירי יורד על זקנו או שעניו זולפות דמעה וכן סומא באחד מעיניו לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו דהיינו שהם רגילים בו ומכירים הכל שיש בו אותו מום ישא כפיו ואפילו הוא סומא בשתי עיניו וכל ששהה בעיר ל' יום מקרי דש בעירו ודוקא בעירו אבל אם הולך באקראי לעיר אחרת ושהה שם ל' יום לא ואפילו לא בא

לדור שם להיות מבני העיר אלא בא להיות שם מלמד או סופר או משרת שנה או חצי שנה חשוב דש בעירו כל' יום:

לא. אם מנהג המקום לשלשל הכהנים טלית על פניהם אפילו יש בפניו ובידיו כמה מומין ישא את כפיו. הגה: ודוקא אם היו ידיו בפנים מן הטלית אבל אם הם מבחוץ לא מהני הטלית לידיו:

לב. היו ידיו צבועות אסטס ופואה (אסטס ופואה פירוש מיני צבעים) לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בהם ואם רוב העיר מלאכתן בכך ישא את כפיו וכן אם הוא דש בעירו ישא את כפיו:

לג. מי שאינו יודע לחתוך האותיות כגון שאומר לאלפין עיינין ולעיינין אלפין וכיוצא בזה לא ישא את כפיו:

לד. קטן שלא הביא שתי שערות אינו נושא את כפיו בפני עצמו כלל אבל עם כהנים שהם גדולים נושא ללמוד ולהתחנך ומי שהביא שתי שערות נושא את כפיו אפילו בפני עצמו ומיהו דוקא באקראי בעלמא ולא בקביעות עד שיתמלא זקנו שאז יכול לישא כפיו אפילו יחידי בקבע וכל שהגיע לשנים שראוי להתמלאות זקנו אף על פי שלא נתמלא קרינן ביה נתמלא זקנו (ועיין לעיל סימן נ"ג סעיף ח')

לה. כהן שהרג את הנפש אפילו בשוגג לא ישא את כפיו אפילו עשה תשובה. הגה: ויש אומרים דאם עשה תשובה נושא כפיו ויש להקל על בעלי תשובה שלא לנעול דלת בפניהם והכי נהוג (דברי עצמו, דלא גרע ממשומד) (טור ורש"י והרבה פוסקים אגור ובית יוסף):

לו. מל תינוק ומת נושא את כפיו ואם העם מרננים אחריו שהוא שופך דמים כיון שלא נתברר הדבר ישא את כפיו:

לז. מומר לעבודת אלילים לא ישא את כפיו ויש אומרים שאם עשה תשובה נושא כפיו (וכן עיקר). ואם נאנס לדברי הכל נושא כפיו:

לח. שתה רביעית יין בבת אחת לא ישא את כפיו שתאו בשני פעמים או שנתן לתוכו מעט מים מותר ואם שתה יותר מרביעית אף על פי שהוא מזוג ואפילו שתאו בכמה פעמים לא ישא את כפיו עד שיסיר יינו מעליו:

לט. לא היו בו מהדברים המונעים נשיאת כפים אף על פי שאינו מדקדק במצות

וכל העם מרננים אחריו נושא את כפיו (שאיין שאר עבירות מונעין נשיאת כפים):

מ. כהן שנשא גרושה לא ישא כפיו ואין נוהגין בו קדושה אפילו לקרות בתורה ראשון ואפילו גירשה או מתה פסול עד שידור הנאה על דעת רבים מהנשים שהוא אסור בהם:

מא. נטמא למת שאינו משבעה מתי מצוה פסול מן הדוכן וכל מעלות הכהונה עד שישבו ויקבל שלא יטמא עוד למתים. (ויש אומרים דמי שיש לו בת שהמירה לעבודת כוכבים או שזנתה אין מחייבין עוד לקדשו כי אביה היא מחללת) (מרדכי פרק נגמר הדין):

מב. החלל אינו נושא את כפיו:

מג. אחר שבעת ימי אבלות נושא כפיו ובתוך שבעת ימי אבלות יצא מבית הכנסת בשעה שקורא כהנים. הגה: ויש אומרים דכל זמן האבלות אפילו עד י"ב חדש על אביו ועל אמו אינו נושא את כפיו (מרדכי סוף פרק הקורא עומד והגהות מיימוני) וכן נוהגין במדינות אלו:

מד. כהן אף על פי שהוא פנוי נושא את כפיו. הגה: ויש אומרים דאינו נושא כפיו דהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה והמברך יש לו להיות בשמחה (מרדכי פרק הקורא עומד). ונהגו שנושא כפיו אף על פי שאינו נשוי ומכל מקום הרוצה שלא לישא כפיו אין מוחין בידו רק שלא יהא בבית הכנסת בשעה שקורין כהנים או אומרים להם ליטול ידיהם. נהגו בכל מדינות אלו שאין נושאים כפים אלא ביום טוב משום שאז שרויים בשמחת יום טוב וטוב לב הוא יברך מה שאין כן בשאר ימים אפילו בשבתות השנה שטרודים בהרהורים על מחייתם ועל ביטול מלאכתם ואפילו ביום טוב אין נושאים כפים אלא בתפלת מוסף שיוצאים אז מבית הכנסת וישמחו בשמחת יום טוב (דברי עצמו). וכל שחרית ומוסף שאין נושאים בו כפים אומר השליח ציבור אלהינו ואלהי אבותינו וכו' כדלעיל סוף סימן קכ"ו ויום הכפורים נושאים בו כפים כמו ביום טוב ויש מקומות שנושאים בו כפים בנעילה ויש מקומות אפילו בשחרית:

מה. אלו תיבות שהכהנים הופכים בהם לדרום ולצפון יברכך וישמרך אליך לך שלום. הגה: ונוהגין שמאריכין בניגון אלו תיבות כי כל אחת מהן הוא סוף ברכה בפני עצמה ואומרים רבון כמו שמפורש בסימן



הנה מובא פאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחוץ ל'ה' החודש. שמונה עמודים ליום. כף יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. וזוהי ה'היות' 'בן עולם הבא'. נא לפרקם בפתי פנסיות ובקבתי מדרשות. ובשמחות. ול'ה' החברים וידידים. לזכות את הרבים ה'היות' 'בן עולם הבא' על ידי לימוד 'ה'ה'ה' כל יום. 'שהוא' 'תורה' 'לשמה'!

זכר הפנים צדיקים! **ה' לחודש - עמוד ז** **זכר המזפה את הרבים**



אומר תחנה בנפילת אפים (דברי עצמו פירוש אגור):

ג. אין נפילת אפים בלילה ובלילי אשמורת נוהגים ליפול על פניהם שהוא קרוב ליום:

ד. נהגו שלא ליפול על פניהם לא בבית האבל ולא בבית החתן ולא בבית הכנסת ביום מילה ולא כשיש שם חתן. הגה: ודוקא שהמילה או החתן באותו בית הכנסת אבל אם אין המילה בבית הכנסת אף על פי שהיא בבית הכנסת האחרת אומרים תחנון (פסקי מהר"א סימן פ"א). וביום המילה שאין אומרים תחנון דוקא שחרית שמלין אז התינוק אבל במנחה אף על פי שמתפללין אצל התינוק הנימול אומרים תחנון מה שאין כן בחתן שאין אומרים תחנון כל היום כשמתפללין אצל החתן (הגהות מיימוני פרק ה' מהלכות תפלה). ולא מקרי חתן אלא ביום שנכנס לחופה:

ה. אם חלה מילה בתענית צבור מתפללים סליחות ואומרים וידוי ואין נופלין על פניהם ואין אומרים והוא רחום בשחרית אפילו במקום שנהגו לאומרם בלא זה:

ו. נהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב ולא בט"ו בשבט ולא בראש חודש ולא במנחה שלפניו ולא בחנוכה ויש אומרים גם במנחה שלפניו (וכן נוהגין). בפורים אין נופלין על פניהם. (בל"ג בעומר אין נופלין. ביום כיפור אין נופלין. וכן בערב ראש השנה אפילו שחרית. מנהגים):

ז. ומנהג פשוט שלא ליפול על פניהם בכל בכל חדש ניסן ולא בט"ו באב ולא בין יום כיפור לסוכות. (ולא מתחלת ראש חודש סיון עד אחר שבועות):

והלומותי שלך וכו' ויכוין דליסיים גם בהדי כהני דעני צבורא אמן ואי לא לימא הכי אדיר במרום שוכן בגבורה אתה שלום ושמך שלום יהי רצון שתשים עלינו שלום. הגה: ובמקום שאין עולין לדוכן יאמר כל זה בשעה שהשליח צבור אומר שים שלום ויסיים בהדי שליח צבור שיענו הקהל אמן (הר"י פרק הרואה):

הלכות נפילת אפים

סימן קלא – דיני נפילת אפים, וכו' ה' סעיפים

א. אין לדבר בין תפלה לנפילת אפים. כשנופל על פניו נהגו להטות על צד שמאל. הגה: ויש אומרים דיש להטות על צד ימין והעיקר להטות (ריב"ש סימן רי"ב ובית יוסף בשם הרוקח) בשחרית כשיש לו תפילין בשמאלו על צד ימין משום כבוד תפילין ובערבית או כשאין לו תפילין בשמאלו יטה על שמאלו (מנהגים). ולאחר שנפל על פניו יגביה ראשו ויתחנון מעט מיושב וכל מקום ומקום לפי מנהגו. ומנהג פשוט לומר ואנחנו לא נדע כו' וחצי קדיש אשרי ולמנצח (טור) ואפילו בימים שאין אומרים תחנון אומרים למנצח מלבד בראש חודש וחנוכה ופורים וערב פסח וערב יום כיפור וט' באב (מנהגים, ועיין לקמן סימן תקנ"ט):

ב. נפילת אפים מיושב ולא מעומד. הגה: יש אומרים דאין נפילת אפים אלא במקום שיש ארון וספר תורה בתוכו אבל בלא זה אומרים תחנה בלא כיסוי פנים וכן נוהגים (בית יוסף בשם רוקח סימן שכ"ד). וחצר בית הכנסת הפתוח לבית הכנסת (מהר"ל) או בשעה שהצבור מתפללין אז אפילו יחיד בביתו

ק"ל ובשעה שמאריכין בניגון התיבות שבסוף הפסוקים דהיינו וישמך ויחנך שלום והמקרא לא יאמר רבון וכו' (תשובת מהר"ל סימן קמ"ח). אסור להשתמש בכהן אפילו בזמן הזה דהוי כמזעל בהקדש אם לא מחל על כך (מרדכי בהגהות דגיטין):

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, וכו' ב' סעיפים

א. אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ובנעילה ביום שיש בו נעילה כמו ביום הכיפורים אבל לא במנחה משום דשכיחא שכרות באותה שעה שמא יהא הכהן שכור וגזרו במנחה של תענית אטו מנחת שאר ימים אבל בתענית שאין בו נעילה הואיל ותפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה היא דומה לתפלת נעילה ואינה מתחלפת במנחה של שאר ימים הלכך יש בה נשיאת כפים. (והמנהג שלנו כבר נתבאר לעיל סימן קכ"ח):

ב. כהן שעבר ועלה לדוכן ביום הכיפורים במנחה כיון שהדבר ידוע שאין שם שכרות הרי זה נושא את כפיו ואין מורדין אותו מפני החשד שלא יאמרו פסול הוא ולכך הורידוהו. הגה: ולכן אומרים במנחה ביום כפורים אלהינו ואלהי אבותינו אף על גב דאין ראוי לנשיאת כפים מכל מקום הואיל ואם עלה לא ירד מיקרי קצת ראוי (הגהות מיימוני), וכן נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש חולקים:

סימן קל – רבושיע שאומרים בשעת נשיאת כפים, וכו' סעיף אחד

א. מאן דחזא חלמא ולא ידע מאי חזא ניקום קמיה כהני בשעה שעולים לדוכן ונימא הכי רבונו של עולם אני שלך

הצטרף לאלו:

אשר משך השנים שעברו קנו ידיעה מקיפה בכל ההלכות של אורח חיים הכולל בו הלכות השייכות לחיי יום יום, מדי שבת בשבתו, ומדי מועד במועדו.



הנה מובא כאן ספר שולחן ערוך אורח חיים מחוץ לקל החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בחדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בבתי פנסיות ובבתי מדרשות. ובשמחות. ולכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ה זוכה לפנים צדיקים!

